

syn til den økonomiske risiko ved retssagen, således at sagsøgte udsættes for et urimeligt pres under forligsforhandlinger.

Det er efter Retsplejerådets opfattelse vanskeligt at sige, om indførelse af regler om gruppessøgsmål vil bevirke en urimelig forrykning af balancen mellem parterne, men risikoen herfor kan ikke uden videre afvises. Ganske vist vil situationen være anderledes end i USA, hvor erstatningsniveauet generelt ligger væsentligt højere end i Danmark, og hvor sagsøgeren i et gruppessøgsmål som hovedregel ikke skal betale sagsømkostninger til modparten eller salær til egen advokat, hvis sagen tabes. Men afhængig af, hvordan regler om gruppessøgsmål nærmere udformes, vil man også i Danmark kunne komme i en situation, hvor de personer, der rejser krav i et gruppessøgsmål, hver især løber en meget lille risiko, mens den person, der bliver mødt med et krav, løber en meget stor risiko, eventuelt så stor, at vedkommende vil gå konkurs, hvis risikoen realiseres.

Dette betyder, at krav vil kunne blive rejst på et spinkelt grundlag, fordi det reelt ikke koster gruppe-medlemmerne noget at tabe sagen, samtidig med, at konsekvenserne for sagsøgte af at tabe sagen er så alvorlige, at sagsøgte kan føle sig tvunget til at indgå forlig, selv om risikoen for, at sagsøgte taber sagen, er lille. Selv en lille risiko for at gå konkurs som følge af et tabt gruppessøgsmål kan sætte virksomhedens udvikling i stå i den periode, gruppessøgsmålet verserer ved domstolene.

Retsplejerådet har lagt vægt på, at det i givet fald sikres, at gruppessøgsmål ikke kan misbruges til at »presse« erhvervsvirksomheder til at indgå forlig om uberettigede krav. Rådet foreslår således bl.a., at retten særskilt skal godkende, at et søgsmål behandles efter reglerne om gruppessøgsmål, at retten skal godkende grupperepræsentanten, og at grupperepræsentanten kan pålægges at stille sikkerhed for de sagsømkostninger, som vedkommende kan blive pålagt at betale til sagsøgte, hvis sagen helt eller delvist tabes (jf. herom pkt. 3.4, 3.5 og 3.6 nedenfor).

Det har over for Retsplejerådet været anført, at selve det at blive sagsøgt i et gruppessøgsmål kan være et problem for en virksomhed, selv om virksomheden i sidste ende vinder sagen og får dækket sine sagsømkostninger. Sagsanlægget kan være skadeligt for virksomhedens omdømme, og det kan efter omstændighederne medføre en væsentlig nedgang i afsætningen af virksomhedens produkter.

Retsplejerådet anser det imidlertid for tvivlsomt, om det at blive sagsøgt i et gruppessøgsmål i denne henseende skulle være »værre« end at blive sagsøgt i

et individuelt søgsmål, der medfører (for virksomheden) negativ medieomtale, eller »værre« end (anden) negativ medieomtale i det hele taget. Der er med andre ord tale om en mere generel problemstilling, hvor indførelsen af regler om gruppessøgsmål næppe vil gøre den store forskel.

Det har over for Retsplejerådet endvidere været anført, at der kan være det problem ved gruppessøgsmål, at søgsmålet tilrettelægges således, at grupperepræsentanten er »den perfekte sagsøger«, dvs. en sagsøger, der påkalder sig stor sympati, og som klart bør få medhold i kravet, men hvor grupperepræsentanten reelt ikke er repræsentativ for gruppen som helhed, hvis individuelle forhold er anderledes.

Retsplejerådet bemærker, at gruppessøgsmål forudsætter, at der er fælles krav eller spørgsmål, som kan behandles under gruppessøgsmålet. Hvis fælles krav eller spørgsmål er så sammenvævet med individuelle krav eller spørgsmål, at de fælles krav eller spørgsmål ikke kan udskilles til særskilt behandling, vil kravene ikke kunne gennemføres under et gruppessøgsmål.

Efter Retsplejerådets opfattelse er det åbenbart, at der findes situationer, hvor en sådan særskilt pådømmelse af fælles krav eller spørgsmål er mulig, og det er lige så åbenbart, at der også findes situationer, hvor dette ikke kan lade sig gøre. Problemstillingen er således efter rådets opfattelse ikke i sig selv et argument imod gruppessøgsmål, men det er klart, at man her står over for en grænse for, hvad gruppessøgsmål kan.

3.1.7. Sammenfattende finder Retsplejerådet, at det er vanskeligt at vurdere behovet for at indføre adgang til at anlægge gruppessøgsmål, men rådet lægger til grund, at de processuelle »værktøjer« til gennemtvungelse af berettigede krav i henhold til den materielle lovgivning bør forbedres, hvis det er muligt at gøre dette uden uforholdsmæssige omkostninger for parterne og samfundet og uden andre væsentlige skadelige virkninger.

Retsplejerådet finder, at man vil kunne komme temmelig langt ved at styrke retsplejelovens regler om kumulation, navnlig således at retten tillægges beføjelser til at koordinere sager om ensartede krav eller med ensartede spørgsmål, som kan udskilles til særskilt behandling.

Retsplejerådet finder dog samtidig, at man i en række tilfælde vil kunne komme længere ved at indføre regler om gruppessøgsmål, og at indførelsen af sådanne regler mere klart vil markere samfundets ønske om at sikre de mest effektive og hensigtsmæssige processuelle regler til håndtering af et større antal ensartede krav, navnlig hvor det enkelte krav er af beskeden størrelse.